

**Өскемен қаласы әкімдігінің
«Шәкәрім атындағы №1 орта мектебі» КММ**

**2016-2017 оқу жылында Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторинг
және сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін талдауы**

Өркениетке көш түзеген елімізде сыбайлас жемқорлықпен жан-жақты күрес жүргізу – білім беру саласы қызметкерлерінің де мерейлі міндеті саналады. Өйткені, қоғам дамуына кері әсерін тигізіп, кедергі келтіретін бұл ағымның өте қауіпті екендігі белгілі. Атап айтқанда, саяси, әлеуметтік және экономикалық қиындықтарды тудырумен қатар, адам тағдырын тәлкекке салатын ылаңымен де ел берекесі мен бірлігінің азып – тозуына әкеліп соғады. Сондықтан бұл мәселе мемлекеттік саясаттың пәрменімен және әрқайсысымыздың пейілімізбен оңды шешілуге тиіс.

Елбасы алға тартқан міндет жергілікті жерлердегі құзырлы органдармен қоғамдық ұйымдар жұмысының темірқазығына айналып отыр. Елімізде жемқорлықпен және ұйымдасқан қылмыстықпен күресті күшейту шараларына орай **«Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы», «Мемлекеттік қызмет туралы»** арнайы заңдар қабылданды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан жолы – 2050: бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» атты биылғы Жолдауында сыбайлас жемқорлыққа қарсы жаңа стратегияны қалыптастыру және іске асыруды жалғастыру – аса маңызды міндет екендігін атап көрсетті.

Сыбайлас жемқорлықты болдырмау мен алдын алудың ең алғашқы нүктесі жастарды бала кезінен тәрбиелеу болып табылады. Барлық білім беру меетебімізде жемқорлықты болдырмау мен алдын алуға арналған іс-шаралар өткізіліп тұрады.

Модернизация бойынша Ұлттық комиссия отырысында мақұлдаған (2016 жылғы 15 наурыздағы №20-5 И – 6 хаттамасы) «Ұлт Жоспары «100 нақты қадамды» практикалық тұрғыдан іске асыру жөніндегі ісшаралар жоспарының» 13 қадамының 9 тармағын орындау мақсатында ҚР Білім және ғылым министрлігімен «Рухани-адамгершілік және азаматтық-патриоттық тәрбиелеу контексінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті мектеп ортасында қалыптастыру» бағдарламасы әзірленген.

Осыған орай Өскемен қалалық әкімдігінің «№1 орта мектебі» КММ-де бойынша **«Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жөніндегі іс-шаралар»** жоспары жасалып, бекітіліп жұмыс түрлері жүргізілуде.

Жемқорлықты болдырмау мен алдын алуға арналған әрбір іс-шара мақсатты болып келеді.

Сыбайлас жемқорлық саясатының мақсаттары мен міндеттері:

1. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы көзқарасты қалыптастыру, оның алдын алу көріністерін азайту.
2. Құқықтық мәдениет деңгейін жоғарылату, құрылымдық және қоғамдық ұйымдардың жұмысын қамтамасыз ететін қабылданған шешімдердің ашықтығы және жариялылығы.

3. Оқу-білім үрдісінде оқушылар мен мұғалімдер тарапынан болатын келеңсіз әрекеттердің алдын алу және оларға қатаң бақылау қою.

Әр мұғалім білуі тиіс:

- Сыбайлас жемқорлыққа байланысты құқық бұзушылық пен күрестің нормативтік құқықтық базасын;
- Сыбайлас жемқорлыққа байланысты құқық бұзушылық үшін жауапкершілікке тартылу тәртібі;
- Сыбайлас жемқорлыққа байланысты құқық бұзушылықтың алдын алу және жол бермеу;
- Сыбайлас жемқорлыққа байланысты әр түрлі іс-әрекеттерге қарсы шығу.

Мектептің 1-қабатында құқық бұзушылық пен қылмыстың алдын алу мақсатында оқушылар мен ата-аналарға арналған мектептегі теріс әрекеттер, ұрлау және күшпен акша алу жағдайларын кездестіру кезінде оқушылар өз ескертулерін жасап, өтініштерін хат жазу арқылы білдіретін арнайы **«сенім жәшігі»** ілінген. Бұл жәшікке келіп түскен өтініштер мен хаттар апта соңында мектеп әкімшілігі және мектеп инспекторының қатысуымен алынып, жұмыс жүрізіліп, қаралады. Сонымен қатар, сенім телефондары жазылып, көрсетілген.

Мектебімізде «Адал Ұрпақ» ерікті мектеп клубы құрылды.

Жетекшілік Атахан Қанат Аханұлы.

Ерікті клубтың мақсаты: Сыбайлас жемқорлықтың алдын-алу бойынша 2015-2025 жылдарға арналған Стратегиясында атап көрсетілгеніндей, тұлғаны бала кезінен қазақстандық патриотизм қалыптастыру мен сыбайлас жемқорлықты қабылдамау рухына тәрбиелеу 2016-2017 оқу жылы «Адал Ұрпақ» ерікті мектеп клубының іс-шаралар жоспарын жасақтап бекітілді. Құрамында 11 адам.

№	Іс-шараның атауы	Жүргізілу түрі	Мақсатты топ	Мерзімі
I-бөлім. Ұйымдастыру - дайындық іс-шаралары				
1	«Сыбайлас жемқорлықсыз Қазақстан»	Ата - аналар жиналысын өткізу ұсыныстар беру.	1 - 11 сыныптар оқушылары	Қыркүйек
2	«Адал Ұрпақ» ерікті мектеп клубының жұмыс жоспарын бекіту		1 - 11 сыныптар оқушылары	Қыркүйек
3	«Парасатты азамат»	Бұрышын жасау	1 - 11 сыныптар оқушылары	Қыркүйек
II-бөлім. Күнтізбелік іс-шаралар кешенін іске асыру				
4	«Жастар арасында сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес саясатын іске асыру мақсатында кешенді шаралар ұйымдастыру»	Семинар	9 - 11 сыныптар	Қыркүйек
5	Жемқорлыққа қарсы күрес	Эссе жазу	1 - 11	Қыркүйек

	жастар көзімен!		сыныптар	
6	«Заң талабы заман талабы»	Тәрбие сағаттары	1 - 11 сыныптар	Қыркүйек
7	«Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес - баршамызға - ортақ міндет!»	Дөңгелек үстел өтті	1 - 11 сыныптар	Қазан
8	«Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес»	Кездесу	5 - 11 сыныптар	Қазан
9	«Адал және сатылмайтын еңбек бейнесі»	Сурет байқауы	1 - 4 сыныптар оқушылары	Қараша
10	«Қазақстан - құқықтық мемлекет» айлығы	Еліміздің сайлау қағидаттарына сәйкес «Сынып басшысын сайлау» сюжеттік - рөлдік ойыны	1 - 4 сыныптар оқушылары	Қараша
11	9 желтоқсан – Халықаралық сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес күні		1 - 11 сыныптар	Желтоқсан
12	«Біз жемқорлыққа қарсымыз»	5 - 9 сыныптар арасында сурет көрмесі	1 - 11 сыныптар	Желтоқсан
13	Сыбайлас жемқорлықпен күрес - бүкілхалықтық іс!	Театрлық қойылым	9 - 11 сыныптар	Қаңтар
14	Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес – жалпы қоғам мәселесі	Өңгімелесу	5-11 сыныптар	Ақпан
15	«Жемқорлықсыз қоғамға қадам»	Дебат	1 - 11 сыныптар	Қараша
16	«Шыншыл бол!»	Плакаттар конкурсы	1-11 сыныптар	Наурыз
17	Қазақстандағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес саясатының бағыттары туралы	Түсінік жұмыстары	1-11 сыныптар	Сәуір

Мектепте «Парасатты азамат» бұрышы ұйымдастырылды. Мақсаты; азаматтылыққа, отансүйгіштікке, адамның құқықтарына және міндеттеріне құрметті, адамгершілік сезімдер мен этикалық сананы, сыбайлас жемқорлыққа төзбеу мәдениетін, еңбексүйгіштікке, оқуға, еңбекке, өмірге жасампаздықпен қарауға тәрбиелеу.

Қыркүйек айында сыбайлас жемқорлыққа байланысты жұмыс жоспары жасалып, бекітілді. Мектеп басшысы Исанова Райхан Жанғазықызы педагогикалық ұжыммен «Сыбайлас жемқорлықсыз ел – өркендеуші ел» тақырыбында жиналыс өткізді. Педұжымға сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес тақырыбында баяндама оқылып, мектеп директоры педұжымға сыбайлас жемқорлыққа жол бермеуге баса назар аудару керектігін ескертті.

«Сыбайлас жемқорлықсыз Қазақстан» тақырыбында ата - аналармен жиналыс өткізіліп, хаттамалары жазылды.

«Жасөспірімдер арасындағы құқықбұзушылықпен, бопсалауды» болдырмаудың алдын алу» тақырыбы бойынша жаңа форматта **«аналар», «әкелер»** кеңестерінің отырыстары өткізілді.

Мақсаты: Отбасындағы бала тәрбиесі туралы аналардың пікірін білу, талқыға салу. Әкелердің бала алдындағы жауапкершілігін арттыру.

Ата-аналардан сауалнама алынып, қорытындысы шығарылды. Нәтижесінде, сауалнамаға 319 ата-ана қатысып, ой бөлісті.

Мектеп психологы **«Жемқорлық-жабық құбылыс»** тақырыбында социологиялық сауалнама алып, ұжым арасында талқыланды.

Мектеп инспекторы Кудербаева А.Е оқушылармен, педагогикалық ұжыммен кездесу өткізіп, **«Құқықбұзушылық пен сыбайлас жемқорлықтың, бопсалаудың алдын алуда»** тақырыпта жүргізіліп жақтан іс-шаралармен танысып, пікір алмасты.

Қыркүйек айында құқық пәнінің мұғалімі Шаймұрат Айдын мектеп ұжымына **«Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы біз не білеміз?»** айдарымен хабарлама берілді.

Оқушылармен мектеп әкімшілігі, сынып жетекшілер **«Жемқорлықсыз болашақ»** тақырыбында жиналыс өткізіп, жемқорлыққа арналған заңның орындалуын қадағалау туралы айтып өтті. **«Жемқорлықсыз қоғамға кадам»** тақырыбында дебат, **«Заң талабы заман талабы»** атты тақырыпта тәрбие сағаттары, **«Біз жемқорлыққа қарсымыз»** тақырыбында 5 - 11 сыныптар арасында сурет көрмесі ұйымдастырылып, 9 сыныптар арасында **«Әділет таразысы»** атты ашық тәрбие сағаты өткізіліп, 10 - 11 сыныптар арасында ой толғау (эссе) жазылды.

Мектеп оқушыларының арасында бопсалауды болдырмаудың алдын алу мақсатында сауалнама алынып, қорытындысы шығарылды. Сауалнамаға 459 оқушы қатысып, ойларын ортаға салды.

Күнделікті оқу процесінде жемқорлыққа жол бермеу мәселелері үнемі қадағаланып отырады.

Мектеп басшысы ата-аналардан ақша жинау туралы фактілерінің орын алуын болдырмау мақсатында мұғалімдермен, сынып жетекшілермен үнемі жиналыстар өткізіліп, түсінік жұмыстары жүргізіліп тұрады.

«Адал Ұрпақ» клубы ұйымдастырған пікірталас осы оқу орнының жоғары сынып оқушыларына арналған **«Жастар арасында сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес саясатын іске асыру мақсатында кешенді шаралар ұйымдастыру»** атты семинар өтті.

Бұдан кейін оқушылар арасында **«Жемқорлық дегеніміз не?», «Сыбайлас жемқорлық қылмыстарымен күресуде қандай шаралар қолданылуы керек?»** деген сұрақтар бойынша қызу пікірталас жүргізілді. Семинар соңында сыбайлас жемқорлыққа қарсы насихаттық бағыттағы бейнебаяндар көрсетіліп, семинарға қатысушылар, өз сауалдарына дұрыс жолды жауап алды.

Еліміздің өз тәуелсіздігін жарияланғаннан бастап алғашқы күннен мықтап қолға алған маңызды шаралардың бірі – сыбайлас жемқорлықпен күрес. Президент Н.Ә.Назарбаев бұл кеселді дертті болдырмаудың амалын

карастыру, оны түп тамырымен жою жөнінде нақты тапсырмалар мен ұсыныстар айтқан болатын. Осы тақырып бойынша ой бөлісу мақсатында қазанның 7 күні оқушылармен «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес» тақырыбында Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі департаментінің өкілдерімен кездесу өтті.

Шараның мақсаты: болашақ жастардың құқықтық санасын, моральдық мінез-құлқын қалыптастыру, мемлекет заңдарын білуге және құрметтеуге үйрету, құқық бұзушылықтың алдын-алу, азаматтық жауапкершілікті күшейту. Бұл іс-шараға Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі департаментінің өкілдері сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес, оның алдын алу туралы мәліметтерге тоқталып өтті.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2015 жылдың 22 сәуірдегі №227 бұйрығымен бекітілген Тәрбиенің тұжырымдамалық негіздерін іске асыру мақсатында «Алматы облысының білім беру ұйымдарында 2015-2020 жылдарға арналған «Тәрбиенің тұжырымдамалық негіздерін іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары» құрылып, облыс әкімінің орынбасарымен бекітілген.

Жоспарға сәйкес «Мәңгілік ел» қазақстандық патриотизм мен азаматтықты тәрбиелеу, сыбайлас жемқорлыққа төзбеушілікті үндейтін дебаттар, пікірталас клубтары, патриоттық форумдар, акциялар ұйымдастырылды.

«STOP КОРРУПЦИЯ!» мектепішілік айлық аясында оқу жылының барысында оқушылардың құқықтық сауаттылықтарын арттыру, білім алушылар арасында жемқорлыққа қарсы ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жүргізу мақсатында облыстық ішкі істер департаменті және прокуратура қызметкерлерінің қатысуымен «2015-2025 жылдарға арналған жемқорлыққа қарсы әрекет ету» бағдарламасы жобасын талқылау бойынша мектепішілік кездесулер ұйымдастырылып, өткізілді.

2017 жылдың мамыр, маусым айларында оқушылардың емтихан уақытында «Парасыз емтихан» тақырыбында сурет көрмесі ұйымдастырылды.

Қорыта келе айтатынымыз, осындай ісшараның нәтижесінде мектеп оқушыларының алған білімдері, өмірдегі сыбайлас-жемқорлықтың кез-келген құбылысына қарсы тұруға көмектеседі деп,- деп ойлаймын келеді. Еліміздің болашағы жас ұрпақтың қолында!

Мектеп директоры

Р.Исанова